

COMMISSIE VAN TOEZICHT
BETREFFENDE
DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

CTIVD nr. 21

TOEZICHTSRAPPORT

**Inzake het veiligheidsonderzoek van de AIVD naar de (voormalige) korpschef van de Politie Zeeland
dhr. F.P. Goudswaard**

Inhoudsopgave

Paragraaf 1.		
Inleiding		2
Paragraaf 2.		
Onderzoek van de Commissie		3
Paragraaf 3.		
Wet- en regelgeving		4
3.1	De wet	4
3.1.1	De procedure	4
3.1.2	Gegevensvergaring	4
3.1.3	Bronbescherming	5
3.2	De uitvoering van het veiligheidsonderzoek	6
3.2.1	Administratief onderzoek	6
3.2.2	Gesprekken	7
3.3	De beoordeling van het veiligheidsonderzoek	8
Paragraaf 4.		
De bevindingen van de Commissie inzake het veiligheidsonderzoek naar de (voormalige) korpschef van de Politie Zeeland dhr. F.P. Goudswaard		9
4.1	Zonder VGB op een vertrouwensfunctie	9
4.2	De uitvoering van het veiligheidsonderzoek in concreto	10
4.2.1	De opzet van het onderzoek	10
4.2.2	Het administratief onderzoek	10
4.2.3	Het gesprek met betrokkene	10
4.2.4	Gesprekken met informanten	12
4.2.5	De verslaglegging	13
4.3	De beoordeling van het veiligheidsonderzoek in concreto	14
4.4	Termijnoverschrijding	15
Paragraaf 5.		
Conclusies en aanbevelingen		15

COMMISSIE VAN TOEZICHT
BETREFFENDE
DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

CTIVD nr. 21

TOEZICHTSRAPPORT

**Inzake het veiligheidsonderzoek van de AIVD naar de (voormalige) korpschef van de Politie Zeeland
dhr. F.P. Goudswaard**

1. Inleiding

Op 31 juli en 1 augustus 2008 berichtten verschillende media over het weigeren van de Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) aan de korpschef van de Politie Zeeland, dhr. F.P. Goudswaard.¹ De AIVD had naar aanleiding van een naar de korpschef ingesteld veiligheidsonderzoek op 16 juli 2008 geconcludeerd dat er redenen waren om de VGB te weigeren. Kort na het weigeren van de VGB aan de korpschef zegde de ondernemingsraad het vertrouwen op in de korpsleiding, hetgeen de zaak in de publiciteit bracht.

De berichtgeving deed veel stof opwaaien. Zo werd bekend dat er bij het aantreden van de korpschef in 2003 door een verzuim geen veiligheidsonderzoek was ingesteld.² Van de zijde van enkele burgemeesters en politievakbonden werd de geheimhouding waarmee de veiligheidsonderzoeken zijn omgeven aan de orde gesteld. Vanwege het gebrek aan inzage in het onderliggend dossier heeft de korpschef onvoldoende mogelijkheid om zich adequaat te verweren tegen de conclusies van de AIVD en moet de burgemeester in zijn rol van korpsbeheerder betrokkene uit de functie zetten terwijl hij de feiten niet kent, zo luidde de kritiek.

Over de kwestie werden vragen gesteld door het lid van de Tweede Kamer Griffith (VVD) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).³ Op 2 september 2008 heeft de Minister van BZK haar beantwoording van de vragen besproken met de Tweede Kamer.⁴ De daaropvolgende dag gaf de Minister van BZK aan voormalig Commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht mr. B.S. Staal de opdracht om een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de voorvallen en handelingen binnen het regionale politiekorps Zeeland die op gespannen voet staan met rechtmatigheid en principes van integer handelen, alsmede de integriteitscultuur binnen het Korps te onderzoeken. Het rapport 'De Zeeuwse eilanden in politieland' dat van dit onderzoek het resultaat was, is op 26 januari 2009 door de Minister van BZK aan de Tweede Kamer gezonden.⁵

In een achtergrondartikel van 8 november 2008 stelde de Volkskrant naar aanleiding van gesprekken met (een aantal) korpschefs dat er groot ongenoegen leeft binnen de Nederlandse politietop over de veiligheidsonderzoeken die de AIVD uitvoert.⁶ Dit

¹ Zie onder andere W. Schenk 'Korpschef van Zeeland uit zijn functie gezet', *de Volkskrant* 1 augustus 2008.

² Zie onder andere Kuypers en Halkema 'Zeeuwse korpschef niet doorgelicht bij aantreden', *ANP* 1 augustus 2008.

³ *Aanhangsel Handelingen II* 2007/08, nr. 3411.

⁴ *Handelingen II* 2008/09, 106, p. 7712-7714.

⁵ *Kamerstukken II* 2008/09, 29 628, nr. 113 (bijlage).

⁶ W. Schenk 'Onderzoek AIVD: 'je reinste Kafka'', *de Volkskrant* 8 november 2008.

ongenoegen betreft bijvoorbeeld de beperkte inzage die betrokkene heeft ten aanzien van het onderliggend dossier. Tevens werd de vrees uitgesproken dat de AIVD zich al te zeer op het terrein van de moraal en het fatsoen zou bewegen.

Dit krantenbericht, dat getuigde van de ernst en omvang van de gerezen onrust, vormde voor de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (verder: de Commissie) aanleiding een onderzoek te starten naar de rechtmatigheid van de weigering van de AIVD om aan de heer F.P. Goudswaard een Verklaring van Geen Bezwaar af te geven. De Commissie stelde op 10 november 2008 de Minister van BZK en de voorzitters van beide kamers der Staten-Generaal hiervan schriftelijk op de hoogte.

2. Onderzoek van de Commissie

De Commissie heeft uitgebreid dossieronderzoek verricht. Tevens heeft zij gesproken met de veiligheidsonderzoekers die de gesprekken in het kader van het veiligheidsonderzoek naar dhr. Goudswaard (verder: betrokkene) hebben verricht en de medewerkers van de AIVD die betrokken waren bij de beoordeling die heeft geleid tot de weigering van de Verklaring van Geen Bezwaar (VGB). Zij heeft ook gesproken met betrokkene zelf en diens advocaat. Ten slotte heeft zij enkele personen gehoord die door de AIVD in het kader van het veiligheidsonderzoek in de hoedanigheid van informant zijn gesproken.

In paragraaf 3 gaat de Commissie in op de wettelijke regeling van de veiligheidsonderzoeken en de hieruit voortvloeiende beleidsregels en interne regelingen van de AIVD.

In paragraaf 4 toetst de Commissie zowel de uitvoering als de beoordeling van het veiligheidsonderzoek naar betrokkene aan de wettelijke regels. Zij bespreekt in het kader van de uitvoering van het veiligheidsonderzoek de concrete aantijgingen van betrokkene die zich richten op de gesprekken die zowel met hemzelf als met enkele informanten zijn gevoerd. In het kader van de beoordeling van het veiligheidsonderzoek heeft zij onderzocht of de conclusies van de AIVD kunnen worden gedragen door het onderliggend dossier.

In paragraaf 5 volgt een weergave van de conclusies en aanbevelingen.

Dit toezichtsrapport heeft een geheime bijlage.

Wellicht ten overvloede wijst de Commissie erop dat haar onderzoek zowel in aard als in reikwijdte verschilt van het in de inleiding genoemde onderzoek van mr. B.S. Staal. In het laatstgenoemde onderzoek is immers niet de rechtmatigheid van het handelen van de AIVD in het kader van het veiligheidsonderzoek naar betrokkene onderzocht, doch is gekeken naar de oorzaken van de problemen die zijn gerezen bij het regiokorps Zeeland, welke uiteindelijk hebben geleid tot het opzeggen van het vertrouwen in de korpsleiding door de ondernemingsraad.

De Commissie wijst er tevens op dat betrokkene reeds een beroepsrechtelijke procedure heeft aangespannen tegen de beslissing van de Minister van BZK om hem de VGB te weigeren.⁷ Deze procedure loopt nog.

---

⁷ Omwille van privacyredenen doet de Commissie geen verdere mededeling over de procedure.

3. Wet- en regelgeving

3.1 De wet

3.1.1 De procedure

Functies die de mogelijkheid bieden de nationale veiligheid te schaden moeten worden aangewezen als vertrouwensfuncties. Deze aanwijzing geschiedt door de voor het beleidsterrein waartoe de functie behoort verantwoordelijke minister dan wel het bevoegd gezag van een Hoog College van Staat, in overeenstemming met de Minister van BZK, aldus artikel 3 lid 1 Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo). Wie een vertrouwensfunctie bekleedt of gaat bekleden, dient te beschikken over een Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) (art. 4 en 5 jo. art. 6 Wvo). Een VGB wordt afgegeven wanneer het veiligheidsonderzoek naar de betrokkene voldoende waarborgen oplevert dat hij of zij onder alle omstandigheden de uit de vertrouwensfunctie voortvloeiende plichten getrouwelijk zal volbrengen (art. 8 lid 2 Wvo). Het veiligheidsonderzoek wordt uitgevoerd door de AIVD onder verantwoordelijkheid van de Minister van BZK, behalve indien sprake is van een vertrouwensfunctie bij het Ministerie van Defensie, dan wel indien het een functie is die als vertrouwensfunctie moet worden aangemerkt in verband met de daarmee samenhangende noodzaak om toegang te hebben tot militaire installaties. In deze twee gevallen voert de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) het veiligheidsonderzoek uit onder verantwoordelijkheid van de Minister van Defensie (art. 2 Wvo jo. art. 7 Wvo). De verantwoordelijkheid voor het aanmelden van de betrokkene voor het veiligheidsonderzoek ligt bij de werkgever (art. 4 Wvo). De beslissing omtrent het afgeven van een VGB door de Minister van BZK dan wel de Minister van Defensie geschiedt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen acht weken na de aanmelding van de betrokkene (art. 6 Wvo). Voor een weigering van de VGB is de overeenstemming van de voor het beleidsterrein waartoe de functie behoort verantwoordelijke minister dan wel het bevoegd gezag van een Hoog College van Staat benodigd (art. 8 lid 1 Wvo).

De Minister van BZK dan wel de Minister van Defensie is ingevolge artikel 9 lid 1 Wvo bevoegd tot het instellen van een hernieuwd veiligheidsonderzoek na het verstrijken van een termijn van vijf jaren of een veelvoud daarvan sinds het afgeven van de VGB of indien hem blijkt van feiten of omstandigheden die een hernieuwd veiligheidsonderzoek rechtvaardigen.

3.1.2 Gegevensvergaring

Bij de totstandkoming van de Wvo is destijds uitvoerig gesproken over de inbreuk die een veiligheidsonderzoek maakt op het recht van de betrokkene op bescherming van de persoonlijke levenssfeer, vastgelegd in artikel 8 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM) en artikel 10 van de Grondwet. In de Wvo zijn verschillende waarborgen opgenomen ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene. De wet stelt in artikel 7 lid 2 Wvo dat in het kader van een veiligheidsonderzoek uitsluitend wordt gelet op een viertal categorieën gegevens:

- a. Justitiële en strafvorderlijke gegevens als bedoeld in de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens en gegevens uit politieregisters als bedoeld in de Wet politieregisters.
- b. Gegevens betreffende deelneming of steunverlening aan activiteiten die de nationale veiligheid kunnen schaden.

- c. Gegevens betreffende lidmaatschap van of steunverlening aan organisaties die doeleinden nastreven, dan wel ter verwezenlijking van hun doeleinden middelen hanteren, die aanleiding geven tot het ernstige vermoeden dat zij een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde.
- d. Gegevens betreffende overige persoonlijke gedragingen en omstandigheden, naar aanleiding waarvan betwijfeld mag worden of de betrokkene de uit de vertrouwensfunctie voortvloeiende plichten onder alle omstandigheden getrouwelijk zal volbrengen.

Voor het verkrijgen van deze gegevens mogen de diensten de algemene bevoegdheid van artikel 17 van de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten 2002 (WIV 2002) inzetten. Ingevolge deze bevoegdheid kunnen de diensten zich voor het verzamelen van gegevens wenden tot bestuursorganen, ambtenaren en voorts een ieder die geacht wordt de benodigde gegevens te kunnen verstrekken alsmede de verantwoordelijke voor een gegevensverwerking. Dit vormt in het kader van de uitvoering van veiligheidsonderzoeken de wettelijke grondslag voor zowel het verrichten van een administratieve naslag als het voeren van gesprekken met referenten en informanten.⁸

De algemene bepalingen ten aanzien van gegevensverwerking van artikel 12 e.v. van de WIV 2002 zijn van toepassing. Belangrijk in dit kader is dat de verwerking van gegevens slechts plaatsvindt voor een bepaald doel en slechts voor zover dat noodzakelijk is voor een goede uitvoering van de WIV 2002 of de Wet veiligheidsonderzoeken (art. 12 lid 2 WIV 2002) en dat deze geschiedt in overeenstemming met de wet en op behoorlijke en zorgvuldige wijze (art. 12 lid 4 WIV 2002). Ook artikel 13 lid 3 en 4 WIV 2002 zijn van belang. Artikel 13 lid 3 WIV 2002 bepaalt dat de verwerking van persoonsgegevens *wegens* iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, gezondheid en seksuele leven niet plaatsvindt. Verwerking van persoonsgegevens die betrekking hebben op de in lid 3 genoemde kenmerken vindt slechts plaats in aanvulling op de verwerking van andere gegevens en slechts voor zover dat voor het doel van de gegevensverwerking onvermijdelijk is, zo bepaalt artikel 13 lid 4 WIV 2002.

Ingevolge artikel 18 WIV 2002 mogen de diensten in het kader van de taak tot het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken geen bijzondere bevoegdheden inzetten, zoals bijvoorbeeld telefoontaps of observatie.

3.1.3 Bronbescherming

Ingevolge artikel 15 onder b en c WIV 2002 draagt het hoofd van de AIVD zorg voor de geheimhouding van daarvoor in aanmerking komende bronnen waaruit gegevens afkomstig zijn en voor de veiligheid van de personen met wier medewerking gegevens worden verzameld. In het kader van de veiligheidsonderzoeken betekent dit dat de referenten en informanten die de AIVD spreekt beschermd dienen te worden. Indien de informatie die zij leveren in de procedure gebruikt wordt, moeten zij erop kunnen vertrouwen dat hetgeen bij betrokkene bekend wordt niet tot hen te herleiden is. Bescherming van bronnen dient enerzijds de veiligheid van deze bronnen en anderzijds de bereidwilligheid van bronnen om ook in de toekomst de AIVD van informatie te voorzien. De Minister van BZK heeft het onlangs tijdens een Algemeen Overleg met de Tweede Kamer als volgt geformuleerd:

“Als de bronnen moeten worden beschermd, vind ik het niet doenbaar dat de betrokkene te horen krijgt op basis van welke informatie dat besluit is genomen. Ik denk dat de kamer die

---

⁸ Referenten worden door de betrokkene zelf aangedragen, terwijl informanten worden geselecteerd door de AIVD.

mening deelt. Immers, als je dat zou doen, dan zouden de bronnen hun leven niet meer zeker zijn. Voorts kan de AIVD zichzelf dan wel opdoeken, want die krijgt dan nooit meer informatie omdat de bronnen niet worden beschermd.”⁹

Bronbescherming speelt enkel een rol indien de bron hiervoor in aanmerking komt. Indien de VGB wordt geweigerd op grond van bijvoorbeeld informatie uit de justitiële registers, kan de betrokkene vanzelfsprekend volledig worden geïnformeerd. In het merendeel van de gevallen waarin de VGB wordt geweigerd kan de betrokkene worden geïnformeerd over de reden van de weigering. In bepaalde gevallen echter, met name ten aanzien van weigeringen in de categorie van de persoonlijke gedragingen en omstandigheden, kan de betrokkene slechts beperkt worden ingelicht over de reden van weigering.

Overigens kan de betrokkene tegen de beslissing om de VGB te weigeren bezwaar en beroep instellen. Ingevolge artikel 8:29 lid 1 Algemene wet bestuursrecht (Awb) kan een partij (in dit geval de Minister van BZK) de rechtbank mededelen dat uitsluitend zij kennis zal mogen nemen van de inlichtingen onderscheidenlijk de stukken. Ingevolge het bepaalde in artikel 87 van de WIV 2002 blijft artikel 8:29, derde tot en met vijfde lid, Awb buiten toepassing. Als de Minister inlichtingen verstrekt of stukken overlegt waarvan hij van oordeel is dat deze ter uitsluitende kennisneming van de rechtbank dienen te blijven, dan wordt die beslissing niet meer aan de rechter voorgelegd en wordt geheimhouding dus door artikel 87 WIV 2002 verzekerd. Artikel 87 WIV 2002 maakt het wel mogelijk, doch slechts indien de betrokkene daartoe toestemming geeft, dat de rechtbank mede op grond van die inlichtingen of stukken uitspraak doet. In de beroepsprocedure bestaat aldus de mogelijkheid dat de bestuursrechter volledige toegang krijgt tot het dossier, en dus ook tot het gerubriceerde gedeelte. De betrokkene blijft hiervan echter verstoken.

Recentelijk heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geoordeeld dat sprake is van een volledige rechterlijke toetsing van het bestreden besluit nu de bestuursrechter kennis kan hebben van de geheime stukken. Zij verwierp hiermee het betoog van de appellant dat de Minister van BZK had gehandeld in strijd met het beginsel van fair play door het dossier niet volledig aan de betrokkene ter beschikking te stellen.¹⁰

3.2 De uitvoering van het veiligheidsonderzoek

De veiligheidsonderzoeken zijn qua zwaarte te verdelen in de basiscategorieën A, B en C. In dit rapport zal de Commissie zich richten op het A-onderzoek, waarvan in de onderhavige casus sprake is. Dit is de zwaarste basiscategorie, waarbij de meest uitgebreide vorm van naslag plaatsvindt en met (meerdere) referenten en/of informanten wordt gesproken.

De uitvoering van A-onderzoeken is door de AIVD beschreven in verschillende interne regelingen. Het onderzoek kan worden verdeeld in een administratief gedeelte en een gedeelte waarbij wordt gesproken met de betrokkene alsmede met referenten en/of informanten.

3.2.1 Administratief onderzoek

Het administratief gedeelte bestaat uit een aantal standaard naslagen, waarbij indien daartoe noodzaak bestaat tevens gegevens kunnen worden opgevraagd uit bestanden die niet

---

⁹ *Handelingen II* 2008/09, 6, p. 357.

¹⁰ ABRvS 24 september 2008, *LJN BF2132*.

standaard worden geraadpleegd.¹¹ In de interne regels is nauwkeurig neergelegd welke bestanden standaard worden geraadpleegd en ten aanzien van welke personen uit de kring van betrokkene naslag mag worden verricht. De inbreuk op het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer dient immers zo beperkt mogelijk te blijven, niet alleen voor de betrokkene doch ook voor de kring van personen rondom de betrokkene.

Bij een A-onderzoek naar een politiefunctionaris betreft de naslag in de systemen van de AIVD de betrokkene zelf, de partner, medebewoners, ouders, broers, zusters, de ex-partner (gedurende de laatste tien jaar) en kinderen (indien ouder dan zestien jaar). Er vindt naslag ten aanzien van de betrokkene en de partner plaats in de Gemeentelijke Basisadministratie, in de justitiële registers en in politiesystemen. Ook worden gegevens opgevraagd bij het Bureau Kredietregistratie ten aanzien van de betrokkene en, indien relevant, ten aanzien van de partner.

Voor een uitgebreide beschouwing over het administratief gedeelte van het veiligheidsonderzoek verwijst de Commissie naar haar rapport inzake de uitvoering van veiligheidsonderzoeken door de AIVD.¹²

3.2.2 Gesprekken

In het kader van een A-onderzoek naar een politiefunctionaris wordt gesproken met de betrokkene alsmede met referenten en/of informanten. Voor het voeren van gesprekken geldt een intern gedragsprotocol. Hierin staan regels en richtlijnen voor de veiligheidsonderzoeker.

De veiligheidsonderzoeker dient zich bij het begin van het gesprek met de betrokkene te legitimeren. Het gesprek wordt door de veiligheidsonderzoeker ingeleid met een duidelijke uiteenzetting van het doel en de procedure van het veiligheidsonderzoek. Er dient benadrukt te worden dat van de betrokkene openheid, eerlijkheid en volledigheid wordt verwacht en dat onjuiste of onvolledige informatie zou kunnen leiden tot een weigering van de VGB. Tevens geeft de veiligheidsonderzoeker aan dat er tijdens het gesprek altijd gelegenheid is om vragen te stellen over de achtergrond van bepaalde thema's.

De AIVD hanteert een standaard rapportageformulier dat de veiligheidsonderzoeker houvast biedt ten aanzien van de thema's die in het gesprek met de betrokkene aan bod dienen te komen. Deze thema's zijn terug te vinden in het Handboek veiligheidsonderzoeken. Het betreft onder meer thema's die privacygevoelig kunnen zijn, zoals politieke opvattingen, religie of levensbeschouwing, de financiële situatie en verslavingen. Ook zaken als buitenechtelijke relaties, commerciële seks en bijzondere seksuele voorkeuren kunnen aan de orde komen. Te allen tijde moeten de door de veiligheidsonderzoeker gestelde vragen relevant zijn voor het vaststellen of in verband met persoonlijke gedragingen en omstandigheden voldoende waarborgen aanwezig zijn dat de kandidaat-vertrouwensfunctionaris onder alle omstandigheden de plichten verbonden aan de vertrouwensfunctie zal volbrengen. Dit is in lijn met het bepaalde in artikel 13 lid 3 en 4 WIV 2002, dat regels stelt aan de verwerking van persoonsgegevens die betrekking hebben op godsdienst of levensovertuiging, ras, gezondheid en seksuele leven (zie paragraaf 3.1).

---

¹¹ Te denken valt aan het raadplegen van het IND-dossier van de betrokkene.

¹² Toezicht rapport van de Commissie nr. 11B inzake de uitvoering van de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo) door de AIVD (2007). *Kamerstukken II 2006/07*, 29 876, nr. 21 (bijlage). Zie ook www.ctivd.nl.

Ook indien het een gesprek met een referent of informant betreft, dient de veiligheidsonderzoeker zich te legitimeren. Er dient aangegeven te worden waarom voor deze referent of informant is gekozen en dat eerlijkheid en volledigheid in het belang is van het onderzoek. Ook wordt de bronbescherming en de vertrouwelijkheid van het onderzoek benadrukt. In de inleiding dient de veiligheidsonderzoeker eveneens een duidelijke en uitgebreide uiteenzetting van het doel en de procedure van het veiligheidsonderzoek te geven.

Vanwege de bronbescherming kan de veiligheidsonderzoeker niet in het ene gesprek informatie noemen die is verkregen uit een ander gesprek. Zowel ten aanzien van de informatie verkregen van de betrokkene als de informatie verkregen van referenten of informanten is bronbescherming van toepassing.

De gedragscode geeft aan dat in beginsel niet wordt gesproken met familieleden en ex-partners, tenzij het voor het onderzoek wenselijk is en goed beargumenteerd kan worden.

Tot slot stelt de gedragscode dat de opstelling van de onderzoeker in de richting van de gesprekspartner zakelijk en professioneel behoort te zijn. Van de onderzoeker mag verwacht worden dat deze zich respectvol tegenover de gesprekspartner opstelt en hem in zijn waarde laat.

Het is het beleid van de AIVD om de gesprekken niet op te nemen, doch om aantekeningen te maken tijdens het gesprek en deze aantekeningen na het gesprek te verwerken in een verslag.

3.3 De beoordeling van het veiligheidsonderzoek

Bij de AIVD is de beoordeling van het veiligheidsonderzoek in handen gelegd van een andere medewerker dan de veiligheidsonderzoeker die de gesprekken heeft gevoerd. De bedoeling hiervan is onder meer te voorkomen dat gedurende het onderzoek een zekere tunnelvisie optreedt.

Het beleid van de AIVD ten aanzien van de beoordeling van de veiligheidsonderzoeken ten behoeve van de politie is terug te vinden in de (openbare) Beleidsregel veiligheidsonderzoeken voor de politie uit 2001 (verder: de beleidsregel). Artikel 2 lid 1 van de beleidsregel stelt dat indien uit de justitiële inlichtingen blijkt dat betrokkene is veroordeeld voor een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van drie jaren of meer is gesteld dan wel hiervoor een transactie is aangegaan, de VGB wordt geweigerd dan wel bij ernstige twijfels ingetrokken. De VGB wordt ingevolge het tweede lid eveneens geweigerd indien betrokkene wordt *verdacht* van het hebben begaan van een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van drie jaren of meer is gesteld. Indien sprake is van andere justitiële gegevens dan de bovenstaande, moet bij de beoordeling volgens artikel 3 van de beleidsregel rekening worden gehouden met een aantal zaken, waaronder bijvoorbeeld de periode die is verstreken sinds het vastleggen van de gegevens en de aard en zwaarte van de strafbare feiten waarop de gegevens betrekking hebben.

De beleidsregel geeft enkel een nadere invulling aan de beoordeling van justitiële gegevens. De overige categorieën van artikel 7 lid 2 Wvo komen in de beleidsregel niet aan bod. Zij zijn uitgewerkt in het confidencieel gerubriceerde Handboek veiligheidsonderzoeken van de AIVD, dat dateert van juli 2003 (verder: het handboek). Hierin is een vrij korte passage

gewijd aan de gegevens genoemd in artikel 7 lid 2 onder b en c Wvo betreffende activiteiten die – kortweg gezegd - de nationale veiligheid kunnen schaden of een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde. De voor dit rapport met name van belang zijnde categorie betreft de gegevens betreffende overige persoonlijke gedragingen en omstandigheden, naar aanleiding waarvan betwijfeld mag worden of de betrokkene de uit de vertrouwensfunctie voortvloeiende plichten onder alle omstandigheden getrouwelijk zal volbrengen (art. 7 lid 2 onder d Wvo). Het handboek, dat destijds tot stand kwam met gebruikmaking van de adviezen van externe deskundigen en belangstellenden, gaat vrij uitgebreid in op deze categorie.

Het handboek stelt dat in het kader van de persoonlijke gedragingen en omstandigheden drie risicofactoren te onderkennen zijn, te weten onharmonieus gedrag, afhankelijkheidsproblemen en loyaliteitsproblemen. Onder onharmonieus gedrag wordt begrepen het vertonen van onverantwoord en/of impulsief gedrag en/of leugenachtig en bedrieglijk gedrag. Afhankelijkheidsproblemen kunnen plaatsvinden in de sfeer van drugs, gokken, seksverslaving, financiën of lidmaatschap van bepaalde groeperingen. Loyaliteitsproblemen kunnen worden gevonden in al dan niet opzettelijke niet-verbondenheid met de Nederlandse staat, druk van de familie of druk van een derde land.

De Commissie constateert dat aan de categorie ‘persoonlijke gedragingen en omstandigheden’ geen publiekelijk kenbare nadere invulling is gegeven. Dit kan misverstanden over de overwegingen die de AIVD in dit kader maakt in de hand werken. De AIVD heeft op 8 december 2008 aangekondigd binnenkort een leidraad over het begrip persoonlijke gedragingen en omstandigheden te publiceren. De dienst geeft aan deze leidraad versneld uit te brengen vanwege misverstanden die hierover zijn ontstaan bij werkgevers en vertrouwensfunctionarissen die een veiligheidsonderzoek ondergaan. De Commissie onderschrijft het belang van de publicatie van deze leidraad, welke in het kader van transparantie en kenbaarheid van de overwegingen die ten grondslag liggen aan een weigering van de VGB op grond van gegevens betreffende persoonlijke gedragingen en omstandigheden een stap vooruit zal betekenen.

4. De bevindingen van de Commissie inzake het veiligheidsonderzoek naar de (voormalige) korpschef van de Politie Zeeland dhr. F.P. Goudswaard

4.1 Zonder VGB op een vertrouwensfunctie

Bij zijn aantreden in 2003 heeft betrokkene geen veiligheidsonderzoek ondergaan. Evenmin is een onderzoek ingesteld toen hij in 1999 werd benoemd tot plaatsvervangend korpschef. Wel heeft hij in 1997 een veiligheidsonderzoek ondergaan, toen hij voor het eerst in een vertrouwensfunctie werd benoemd, te weten de functie van Chef regionale eenheid. Een en ander betekent dat hij voor zijn functie als korpschef geen bijbehorend VGB bezat.

Ingevolge artikel 4 lid 1 Wvo meldt de werkgever een persoon die hij wil belasten met de vervulling van een vertrouwensfunctie aan bij het hoofd van de AIVD. Dit betekent dat voor iedere nieuwe vertrouwensfunctie een nieuwe VGB is benodigd en daarmee ook een nieuw veiligheidsonderzoek. De Wvo merkt het niet voldoen aan de verplichting van artikel 4 zelfs aan als overtreding, die bestraft kan worden met een hechtenis van ten hoogste een maand of geldboete van de derde categorie.

Het is de verantwoordelijkheid van de werkgever - in dit geval is de korpsbeheerder als zodanig aangemerkt - om de persoon die in een nieuwe vertrouwensfunctie wordt benoemd aan te melden bij de AIVD. Ook kan worden gesteld dat het tot benoeming bevoegde gezag, in dit geval de Minister van BZK, bij de procedure van de benoeming van betrokkene tot korpschef destijds heeft verzuimd op dit punt opmerkzaam te zijn. In ieder geval staat vast dat het verzuim om betrokkene bij zijn aantreden aan te melden voor een veiligheidsonderzoek de AIVD niet kan worden aangerekend.

4.2 *De uitvoering van het veiligheidsonderzoek in concreto*

4.2.1 De opzet van het onderzoek

Mede vanwege het maatschappelijk belang van de functie van een (bovendien al zittende) korpschef is bij de start van het veiligheidsonderzoek besloten om een grotere onderzoeksgroep samen te stellen dan normaal het geval is. Er zijn twee senior veiligheidsonderzoekers en twee bewerkers op het onderzoek gezet. Gedurende het onderzoek is hieraan een derde senior veiligheidsonderzoeker toegevoegd. Tevens is bij de start de Directeur Veiligheidsbevordering, onder wiens verantwoordelijkheid de veiligheidsonderzoeken worden uitgevoerd, op de hoogte gesteld. Er zijn eveneens een plan van aanpak en een projectplan opgesteld.

Gedurende het onderzoek is het hoofd van de AIVD op de hoogte gesteld. Ook is na enige tijd een zogenoemde tegenleesgroep opgericht, bestaande uit ervaren medewerkers van buiten de onderzoeksgroep. Deze tegenleesgroep is ingelicht en bevraagd om eventuele tunnelvisie bij de onderzoeksgroep tegen te gaan. Tot slot heeft de juridische afdeling advies gegeven ten aanzien van de beoordeling van het veiligheidsonderzoek.

Bij de afronding van het onderzoek is de Minister van BZK op de hoogte gesteld en is haar instemming ten aanzien van de beoordeling van het veiligheidsonderzoek verkregen.

De Commissie is van oordeel dat in de opzet van het onderzoek door de AIVD zorgvuldigheid is betracht.

4.2.2 Het administratief onderzoek

De AIVD heeft de in het Handboek veiligheidsonderzoeken voorgeschreven administratieve naslag uitgevoerd plus een extra naslag ten aanzien van de justitiële gegevens van een persoon. Hoewel dit laatste verder gaat dan de in de interne regels voorgeschreven standaard naslag, acht de Commissie deze extra naslag in dit geval begrijpelijk en passend binnen de wettelijke kaders. De Commissie constateert dat de administratieve naslag in het kader van het veiligheidsonderzoek naar betrokkene heeft plaatsgevonden in overeenstemming met de wettelijke kaders alsmede de strekking van de interne regelgeving.

4.2.3 Het gesprek met betrokkene

De AIVD heeft in het kader van het veiligheidsonderzoek naar betrokkene gesproken met betrokkene, referenten en informanten. Er zijn meer gesprekken gevoerd dan normaal gesproken het geval is bij een A-veiligheidsonderzoek naar een politiefunctionaris.

Bij brief van 23 juli 2008 heeft de AIVD betrokkene het verslag van het met hem gevoerde gesprek doen toekomen. Naar aanleiding hiervan heeft betrokkene een reactie opgesteld. In

deze reactie geeft hij aan dat hem tijdens het gesprek door de veiligheidsonderzoekers vragen zijn gesteld die als kwetsend of onfatsoenlijk moeten worden aangemerkt. Tevens stelt hij dat de veiligheidsonderzoekers hem geen uitleg hebben gegeven over de procedure en wat er in het gesprek van hem werd verwacht.

De Commissie heeft het verslag van het gesprek dat door één van de veiligheidsonderzoekers is opgesteld bestudeerd en heeft met beide veiligheidsonderzoekers gesproken.¹³

De twee veiligheidsonderzoekers die het gesprek met betrokkene hebben gevoerd hebben beiden ten stelligste bestreden dat in het gesprek de vragen zijn gesteld op de wijze die betrokkene noemt. Zij hebben aangegeven dat indien vragen op een dergelijke wijze zouden zijn gesteld, dit zeker als onfatsoenlijk zou moeten worden aangemerkt. De veiligheidsonderzoekers stellen dat er voor hen geen aanleiding was om ten aanzien van het genoemde onderwerp andere vragen te stellen dan gebruikelijk is. Tevens geven zij aan dat zij zich, mede vanwege het maatschappelijk belang van de functie van korpschef, extra bewust zijn geweest van het belang van het onderzoek en daarmee het belang van een voorzichtige benadering van betrokkene. Zij voegen hieraan toe dat betrokkene tijdens het gesprek niet heeft aangegeven een bepaalde vraagstelling als onfatsoenlijk of kwetsend te hebben ervaren.

Ook in het verslag van het gesprek is de vraagstelling zoals genoemd door betrokkene niet terug te vinden. De Commissie merkt echter op dat dergelijke verslagen in de regel niet de vraagstelling van de veiligheidsonderzoekers weergeven doch slechts de antwoorden van betrokkene.

De veiligheidsonderzoekers stellen wel degelijk uitleg te hebben gegeven over de procedure en hetgeen in het gesprek van betrokkene werd verwacht. Zij hebben aangegeven dat dit tot de standaard inleiding behoort van het gesprek met betrokkene en dientengevolge altijd aan bod dient te komen, zij het qua bewoordingen of uitgebreidheid toegesneden op de persoon van betrokkene. Zij geven aan bovendien vanwege het belang van het onderzoek hierop extra waakzaam te zijn geweest.

De Commissie constateert dat de verklaringen van betrokkene enerzijds en die van de veiligheidsonderzoekers anderzijds niet overeenkomen en er verder niet achterhaald kan worden hoe het gesprek precies is verlopen. De Commissie heeft in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat de veiligheidsonderzoekers tijdens het gesprek met betrokkene onfatsoenlijke of kwetsende vragen hebben gesteld. Zij merkt tevens op dat het al dan niet gesteld zijn van de vragen op de wijze zoals betrokkene heeft aangegeven geen verband houdt met de uiteindelijke weigering van de VGB.

Ook heeft de Commissie in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat de veiligheidsonderzoekers bij de inleiding van het gesprek hebben nagelaten om, zoals standaard is voorgeschreven, uitleg te geven over de procedure en hetgeen van betrokkene werd verwacht. Dit nog daargelaten dat van iemand in de functie van betrokkene mag worden verwacht dat hij op de hoogte is van de procedure en de aard van een veiligheidsonderzoek.

---

¹³ Naar is gebleken heeft één van de veiligheidsonderzoekers die het gesprek met betrokkene hebben gevoerd eigenmachtig, en heimelijk, gepoogd dit gesprek door middel van een voicerecorder vast te leggen. Deze poging heeft geen bruikbare opname opgeleverd. De dienstleiding van de AIVD heeft adequaat op dit incident gereageerd en betrokkene ervan op de hoogte gesteld. Het incident is naar het oordeel van de Commissie niet van invloed geweest op de rechtmatigheid van het onderzoek.

4.2.4 Gesprekken met informanten

Naar aanleiding van het voornemen tot weigering van de VGB dat betrokkene op 13 juni 2008 heeft ontvangen, heeft betrokkene een zienswijze opgesteld. In deze zienswijze stelt betrokkene dat de veiligheidsonderzoekers tegenover enkele informanten dreigementen hebben geuit. Eveneens stelt hij dat tegen één informant door een veiligheidsonderzoeker is gelogen om deze informant te bewegen om een voor betrokkene nadelige verklaring af te leggen. Tot slot geeft betrokkene aan dat een aantal informanten de vraagstelling die door de veiligheidsonderzoekers werd gehanteerd als suggestief en vooringenomen heeft ervaren. Betrokkene heeft aangegeven het bovengenoemde van de informanten te hebben vernomen, al dan niet door tussenkomst van derden.

De Commissie heeft enkele informanten gehoord. Tevens heeft zij de veiligheidsonderzoekers die de gesprekken met de informanten hebben gevoerd gesproken. Ook heeft zij de verslagen van de gesprekken die door de veiligheidsonderzoekers zijn opgesteld bestudeerd.

De Commissie merkt allereerst op dat bepaalde vragen die in het kader van een veiligheidsonderzoek aan informanten worden gesteld als suggestief dan wel vooringenomen kunnen worden ervaren. Dit betekent evenwel niet zonder meer dat zij ook als zodanig kunnen worden aangemerkt. De AIVD tracht in het veiligheidsonderzoek vast te stellen of er aanwijzingen zijn dat betrokkene niet onder alle omstandigheden de uit de vertrouwensfunctie voortvloeiende plichten getrouwelijk zal volbrengen. Dit betekent dat de dienst op zoek kan zijn naar kwetsbaarheden bij de betrokkene. Dit laat onverlet dat een suggestieve of vooringenomen vraagstelling niet in overeenstemming is met de regels die gelden voor het uitvoeren van een veiligheidsonderzoek.

De Commissie heeft in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat de veiligheidsonderzoekers tijdens de gesprekken een suggestieve of vooringenomen vraagstelling hebben gehanteerd. Zij merkt tevens op dat de voorbeelden ten aanzien van dit punt die door betrokkene zijn aangedragen geen verband houden met het weigeren van de VGB.

Betrokkene heeft gesteld dat tegen één informant door een veiligheidsonderzoeker een onwaarheid is gesproken om deze informant te bewegen om een voor betrokkene nadelige verklaring af te leggen. De Commissie heeft in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat dit is gebeurd.

Betrokkene heeft gesteld dat tegenover enkele informanten door de veiligheidsonderzoekers dreigementen zijn geuit. Op één geval na heeft de Commissie in haar onderzoek hiervoor geen aanwijzing gevonden.

Ten aanzien van dit ene gesprek stelt de informant dat hij door de veiligheidsonderzoekers is bedreigd indien hij met anderen over het gesprek zou spreken. Dit dreigement zegt hij zich goed te kunnen herinneren, daar het een voor hem gevoelig punt betrof. De informant stelt overigens dat de goede sfeer tussen hem en de veiligheidsonderzoekers niet veranderde na het dreigement. Hij typeert de rest van het gesprek als keurig van de zijde van de veiligheidsonderzoekers.

De veiligheidsonderzoekers bestrijden dat zij enig dreigement hebben geuit. De veiligheidsonderzoekers hebben uitgelegd dat zij altijd de informant verzoeken niet met anderen over het gesprek te spreken, maar dat zij daarbij aangeven dat zij de informant niets kunnen verbieden. Zij stellen in dit geval de informant met klem te hebben gevraagd over

het gesprek niet te spreken met anderen omdat zij bezorgd waren dat voor betrokkene of het politiekorps beschadigende berichten voortijdig in de openbaarheid zouden komen. Zij stellen er te allen tijde rekening mee te houden dat informanten met anderen spreken over hun gesprek met de AIVD.

De Commissie constateert dat de verklaringen van de informant enerzijds en die van de veiligheidsonderzoekers anderzijds niet overeenkomen en er verder niet achterhaald kan worden of het gestelde dreigement is geuit door de veiligheidsonderzoekers. Zij constateert overigens dat het dreigement, mocht dit zijn geuit, ook blijktens de verklaring van de informant zelf geen invloed heeft gehad op de door de informant afgelegde verklaring en in ieder geval losstaat van de beslissing betrokkene geen VGB te verstrekken.

De Commissie constateert dat de veiligheidsonderzoekers bij enkele gesprekken met informanten bij de start van het gesprek bewust hebben nagelaten te vertellen dat het gesprek plaatsvond in het kader van een veiligheidsonderzoek naar betrokkene. In plaats hiervan hebben zij het onderzoek bij de start van het gesprek in meer algemene termen geduid. De Commissie merkt op dat dit op gespannen voet staat met hetgeen de interne gedragscode voor de veiligheidsonderzoeker voorschrijft. Deze stelt dat van groot belang is dat in de inleiding van het gesprek met een informant onder meer een duidelijke en uitgebreide uiteenzetting van het doel en de procedure van het veiligheidsonderzoek wordt gegeven. De Commissie onderschrijft het belang van deze richtlijn. Zij beveelt de AIVD aan naleving van de richtlijn te betrachten en, indien hierop vanwege zwaarwegende omstandigheden een uitzondering wordt gemaakt, deze zorgvuldig te motiveren.

De Commissie constateert dat de bovengenoemde handelwijze van de veiligheidsonderzoekers beperkt is gebleven in zijn gevolgen, daar in alle gesprekken op een later moment duidelijkheid is gekomen over het feit dat het een onderzoek naar betrokkene betrof. Zij heeft in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat de handelwijze invloed heeft gehad op voor de uitkomst van het veiligheidsonderzoek relevante verklaringen.

4.2.5 De verslaglegging

Betrokkene stelt naar aanleiding van het lezen van zijn eigen gespreksverslag dat de verslaglegging van het gesprek onjuist, onvolledig dan wel eenzijdig is geweest.¹⁴ Hij wijdt dit aan het feit dat de veiligheidsonderzoekers volgens hem weinig aantekeningen van het gesprek maakten en eenzijdig gericht waren op zaken die voor betrokkene nadelig zouden zijn. Betrokkene heeft tegenover de Commissie aangegeven hierdoor eveneens twijfels te hebben gekregen over de verslaglegging van de andere gesprekken die in het kader van het veiligheidsonderzoek zijn gevoerd.

De veiligheidsonderzoekers hebben aangegeven het oordeel van betrokkene inzake de verslaglegging van het gesprek met betrokkene niet te delen. Zij hebben aangegeven dat één van hen tijdens het gesprek met betrokkene uitgebreid aantekeningen heeft gemaakt terwijl de ander zich concentreerde op de gespreksvoering. Zij bestrijden dat er sprake is van een onjuiste, onvolledige dan wel eenzijdige verslaglegging.

De Commissie heeft in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat de verslaglegging van de gesprekken die zijn gevoerd in het kader van het veiligheidsonderzoek naar betrokkene onjuist, onvolledig dan wel eenzijdig zou zijn. Zij merkt bovendien op dat de passages in het

---

¹⁴ Bij brief van 23 juli 2008 deed de AIVD betrokkene het verslag van het met hem gevoerde gesprek toekomen.

verslag van het gesprek met betrokkene die betrokkene in dit verband noemt geen rol hebben gespeeld bij de beslissing de VGB te weigeren.

Het belang van een goede verslaglegging van de gesprekken die worden gevoerd in het kader van een veiligheidsonderzoek mag evident zijn, zowel voor het gesprek dat wordt gevoerd met betrokkene als voor de gesprekken met referenten en informanten. De Commissie heeft begrepen dat de AIVD op het moment onderzoekt welke de mogelijkheden zijn inzake het (in bepaalde gevallen) opnemen van gesprekken, uiteraard met medeweten en toestemming van de gesprekspartner. Vanuit het oogpunt van een zorgvuldige weergave van het gesprek en de controleerbaarheid achteraf zou dit een verbetering kunnen betekenen. Evenwel spelen ook overwegingen van praktische beheersbaarheid en veiligheid een rol, alsmede de huiver die gesprekspartners zouden kunnen hebben ten aanzien van het opnemen van het gesprek. De Commissie wacht de bevindingen van de AIVD in deze af.

4.3 De beoordeling van het veiligheidsonderzoek in concreto

De Commissie heeft onderzocht of een juiste beoordeling van de in het veiligheidsonderzoek verzamelde gegevens heeft plaatsgevonden. Hiertoe heeft zij bezien of de constatering die ten grondslag liggen aan het weigeren van de VGB worden gesteund door het onderliggend dossier. Tevens heeft de Commissie onderzocht of op basis van deze constatering de VGB geweigerd kon worden.

De AIVD heeft geconstateerd dat betrokkene omtrent een aantal aangelegenheden tegenover de dienst geen openheid heeft betracht. Tevens heeft de AIVD geconstateerd dat betrokkene in een enkel geval de schijn van belangenverstremming heeft opgeroepen. Dit heeft ertoe geleid dat betrokkene de VGB is geweigerd gelet op gegevens betreffende persoonlijke gedragingen en omstandigheden (art. 8 lid 2 jo. art. 7 lid 2 onder d Wvo).

De Commissie constateert dat het bovengenoemde wordt gesteund door het onderliggend dossier. De Commissie heeft de gegevens die ten grondslag liggen aan de constatering van de AIVD onderzocht en acht deze voldoende betrouwbaar. De Commissie stelt met nadruk dat zij aldus in haar onderzoek geen aanwijzing heeft gevonden dat, zoals betrokkene heeft gesteld, de constatering van de dienst berusten op geruchten, roddel of kwaadsprekerij.

Voorts is de Commissie van oordeel dat op basis van hetgeen is geconstateerd naar aanleiding van het veiligheidsonderzoek de VGB geweigerd kon worden. De AIVD heeft overwogen dat het onthouden van informatie of het geven van informatie die niet of niet geheel op waarheid berust, leidt tot twijfels over de integriteit en betrouwbaarheid van betrokkene. In dit kader is van belang dat aan een politieambtenaar in een hogere functie hoge eisen mogen worden gesteld ten aanzien van integriteit, zo overweegt de dienst.¹⁵ Het risico bestaat dat betrokkene, door personen geconfronteerd met aangelegenheden waarover hij geen openheid heeft betracht, onder druk gezet kan worden om vertrouwelijke informatie te leveren, waarover hij door het uitoefenen van zijn vertrouwensfunctie kan beschikken.

De Commissie concludeert dat de AIVD in redelijkheid tot het oordeel heeft kunnen komen dat er vanwege de gerede twijfel aangaande integriteit en betrouwbaarheid en de vaststelling van mogelijke kwetsbaarheden onvoldoende waarborgen zijn dat betrokkene

---

¹⁵ In dit kader wordt het document ‘Sanctionering integriteitsschendingen bij de Nederlandse politie’ van het Nederlandse Politie Instituut uit 2005 aangehaald.

onder alle omstandigheden de uit de vertrouwensfunctie voortvloeiende plichten getrouwelijk zal volbrengen.

Wellicht ten overvloede benadrukt de Commissie dat met het weigeren van de VGB van betrokkene geen moreel oordeel is geveld over diens handelen, doch enkel een inschatting is gemaakt van de veiligheidsrisico's die dit handelen oproept. Zij merkt op dat misverstanden hieromtrent, zoals gerezen in de media, voor een deel kunnen worden weggenomen met het reeds in paragraaf 3.3 genoemde uitbrengen van een leidraad over het begrip persoonlijke gedragingen en omstandigheden, zoals aangekondigd door de AIVD op 8 december 2008.

4.4 *Termijnoverschrijding*

Op 11 januari 2008 ontving de AIVD de door betrokkene ingevulde Staat van Inlichtingen en nam het veiligheidsonderzoek officieel een aanvang. Op 13 juni 2008 kreeg betrokkene het voornemen tot weigering van de VGB overhandigd. Dit betekent dat de wettelijke termijn van acht weken (art. 6 Wvo) met drie maanden is overschreden.

De Commissie constateert dat in dit geval sprake is van een ruime termijnoverschrijding. Zij stelt vast dat de AIVD in dit geval voorrang heeft gegeven aan de zorgvuldigheid en grondigheid van het onderzoek boven de voortgang. Zij acht dit gerechtvaardigd. De Commissie wijst in dit kader op de uitgebreidheid van het onderzoek, die onder meer tot uiting komt in de reeds in paragraaf 4.2.1 genoemde vergrote onderzoeksgroep en de tegenleesgroep. Ook in het licht van de specifieke problematiek waarop het onderzoek zich richtte acht de Commissie de afweging van de AIVD om zorgvuldigheid en grondigheid boven de voortgang te stellen begrijpelijk.

5. **Conclusies en aanbevelingen**

- 5.1 De Commissie constateert dat de conclusies van de AIVD in het veiligheidsonderzoek worden gesteund door het onderliggend dossier. De Commissie heeft de gegevens die ten grondslag liggen aan de constatering van de AIVD onderzocht en acht deze voldoende betrouwbaar. De Commissie concludeert dat de AIVD in redelijkheid tot het oordeel heeft kunnen komen dat de Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) moet worden geweigerd. (paragraaf 4.3)
- 5.2 De Commissie constateert dat aan de categorie 'persoonlijke gedragingen en omstandigheden' geen publiekelijk kenbare nadere invulling is gegeven. Dit kan misverstanden over de overwegingen die de AIVD in dit kader maakt in de hand werken. De Commissie onderschrijft het belang van de publicatie van een leidraad 'persoonlijke gedragingen en omstandigheden', zoals voorgenomen door de AIVD, welke in het kader van transparantie en kenbaarheid een stap vooruit zal betekenen. (paragraaf 3.3)
- 5.3 Het verzuim om betrokkene bij zijn aantreden aan te melden voor een veiligheidsonderzoek kan de AIVD niet worden aangerekend. (paragraaf 4.1)
- 5.4 De Commissie is van oordeel dat in de opzet van het onderzoek door de AIVD zorgvuldigheid is betracht. (paragraaf 4.2.1)

- 5.5 De Commissie constateert dat de administratieve naslag in het kader van het veiligheidsonderzoek naar betrokkene heeft plaatsgevonden in overeenstemming met de wettelijke kaders alsmede de strekking van de interne regelgeving. (paragraaf 4.2.2)
- 5.6 De Commissie heeft in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat de veiligheidsonderzoekers tijdens het gesprek met betrokkene onfatsoenlijke of kwetsende vragen hebben gesteld. Zij merkt tevens op dat het al dan niet gesteld zijn van de vragen op de wijze zoals betrokkene heeft aangegeven geen verband houdt met de uiteindelijke weigering van de VGB.
Ook heeft de Commissie in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat de veiligheidsonderzoekers bij de inleiding van het gesprek hebben nagelaten om, zoals standaard is voorgeschreven, uitleg te geven over de procedure en hetgeen van betrokkene werd verwacht. (paragraaf 4.2.3)
- 5.7 De Commissie heeft in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat de veiligheidsonderzoekers tijdens de gesprekken een suggestieve of vooringenomen vraagstelling hebben gehanteerd. Zij merkt tevens op dat de voorbeelden ten aanzien van dit punt die door betrokkene zijn aangedragen geen verband houden met het weigeren van de VGB.
De Commissie heeft in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat tegen één informant door een veiligheidsonderzoeker een onwaarheid is gesproken om deze informant te bewegen om een voor betrokkene nadelige verklaring af te leggen, zoals betrokkene heeft gesteld. (paragraaf 4.2.4)
- 5.8 Op één geval na heeft de Commissie in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat door de veiligheidsonderzoekers dreigementen zijn geuit tegen informanten. De Commissie constateert dat ten aanzien van dit ene geval de verklaringen van de informant enerzijds en die van de veiligheidsonderzoekers anderzijds niet overeenkomen en er verder niet achterhaald kan worden of het gestelde dreigement is geuit door de veiligheidsonderzoekers. Zij constateert overigens dat het dreigement, mocht dit zijn geuit, ook blijkt de verklaring van de informant zelf geen invloed heeft gehad op de door de informant afgelegde verklaring en in ieder geval losstaat van de beslissing betrokkene geen VGB te verstrekken. (paragraaf 4.2.4)
- 5.9 De Commissie constateert dat de veiligheidsonderzoekers bij enkele gesprekken met informanten bij de start van het gesprek bewust hebben nagelaten te vertellen dat het gesprek plaatsvond in het kader van een veiligheidsonderzoek naar betrokkene. De Commissie merkt op dat dit op gespannen voet staat met hetgeen de interne gedragscode voor de veiligheidsonderzoeker voorschrijft. Zij beveelt de AIVD aan naleving van de richtlijn te betrachten en, indien hierop vanwege zwaarwegende omstandigheden een uitzondering wordt gemaakt, deze zorgvuldig te motiveren.
De Commissie constateert dat de bovengenoemde handelwijze van de veiligheidsonderzoekers beperkt is gebleven in zijn gevolgen, daar in alle gesprekken op een later moment duidelijkheid is gekomen over het feit dat het een onderzoek naar betrokkene betrof. Zij heeft in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat de handelwijze invloed heeft gehad op voor de uitkomst van het veiligheidsonderzoek relevante verklaringen. (paragraaf 4.2.4)
- 5.10 De Commissie heeft in haar onderzoek geen aanwijzing gevonden dat de verslaglegging van de gesprekken die zijn gevoerd in het kader van het

veiligheidsonderzoek naar betrokkene onjuist, onvolledig dan wel eenzijdig zou zijn. Zij merkt bovendien op dat de passages in het verslag van het gesprek met betrokkene die betrokkene in dit verband noemt geen rol hebben gespeeld bij de beslissing de VGB te weigeren. (paragraaf 4.2.5)

- 5.11 De Commissie acht de termijnoverschrijding in dit geval gerechtvaardigd. Zij acht de voorrang die de AIVD in dit geval heeft gegeven aan zorgvuldigheid en grondigheid boven voortgang begrijpelijk. (paragraaf 4.4)

Aldus vastgesteld in de vergadering van de Commissie d.d. 14 april 2009